

1. LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ

1.1 . Návrhy pro právo trestní

a) při rekodifikaci trestněprávních předpisů řešit speciálním ustanovením v trestním řádu postavení obětí domácího násilí, jejich důkazní situaci a jejich souhlas s trestním stíháním pachatele. Zvážit redukci výčtu trestných činů uvedených v trestním řádu a souhlas oběti vyžadovat pouze u majetkových a nedbalostních trestných činů.

b) využívat důsledně procesních nástrojů trestního práva (§ 48 anasl TZ) v souvislosti s ukládáním přiměřených omezení a povinností - doporučení pachateli účastnit se terapeutického programu v daném regionu, příp. zvážit uložení této účasti jako povinnosti, včetně její důsledné kontroly a příp. uložení sankce

c) ve smyslu písm. b) vhodně upravit příslušná ustanovení zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě (§ 4 odst. 2): *dohled PMS při účasti v terapeutickém programu pro osoby, které mají problém s agresí, včetně jeho kontroly a doporučení dalšího postupu soudu, pokud se pachatel programu neúčastní či účast zanedbává.*

*Zodpovídá: Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra
ve spolupráci s expertní pracovní skupinou Aliance proti domácímu násilí*

PLNĚNÍ

1.1. Návrhy pro právo trestní – *plní se průběžně*

K zásadní legislativní změně došlo již v roce 2009 přijetím zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník), ve znění pozdějších předpisů („TZ“. Stěžejní pro tematiku domácího násilí jsou ustanovení hlavy IV., tj. trestné činy proti rodině a dětem. Od roku 2010 byl nově zaveden tr. čin Nebezpečného pronásledování (§ 354 TZ)

Zvláštní ustanovení proti domácímu násilí obsahuje nový občanský zákoník, který je nyní projednáván v Senátu Parlamentu ČR, a který by měl nabýt účinnosti 1. ledna 2014.

Dle ust. § 751 cit.:

„(1) Stane-li se další společné bydlení manželů v domě nebo bytě, v němž se nachází rodinná domácnost manželů, pro jednoho z nich nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči manželovi nebo jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije, může soud na návrh dotčeného manžela omezit, popřípadě i vyloučit na určenou dobu právo druhého manžela v domě nebo bytě bydlet.

(2) Stejně jako v odstavci 1 lze postupovat v případě, že se jedná o manžele rozvedené, jakož i v případě, kdy manželé nebo rozvedení manželé bydlí společně jinde než v rodinné domácnosti.“

V minulém roce Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo zákon o obětech trestných činů. Tento zákon byl již předložen do vlády. Důvodem vypracování tohoto předpisu je skutečnost, že v současné době neexistuje komplexní úprava práv obětí jakožto příjemců zvláštní péče ze strany státu. Žádný právní předpis také uspokojivě neupravuje, jakým způsobem by se k oběti měly chovat orgány činné v trestním řízení, nejsou dostatečným způsobem upraveny otázky vztahující se k poskytování relevantních informací obětem, otázky, které se týkají možného doprovodu oběti osobou, která jí poskytuje psychickou pomoc (otázky práva na doprovod důvěrníka) apod.

Zákonem o obětech trestných činů má dojít zejména:

1. k rozšíření práv obětí a pomoci, která je jim poskytována, a
2. k odstranění nedostatků implementace rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení.

Ministerstvo vnitra dále navrhuje zaměřit se do budoucna na následující procesní úpravy:

- sledovat a sjednocovat praxi při aplikaci nových skutkových podstat, které byly zavedeny trestním zákoníkem, na případné rozpory či nejasnosti pružně reagovat;
- dosud nebyl vládě předložen rekodifikovaný trestní řád v paragrafovém znění, z věcného záměru nelze s jistotou dovodit, jak konkrétně budou práva poškozeného formulována, v této souvislosti by bylo nadmíru vhodné uzákonit především (mimo práv již dosud uváděných):
 - **právo poškozeného na prostudování spisu při ukončení vyšetřování** (adekvátní současnému právu obviněného viz. §166 odst.1, 2 tr. řádu). T.č. obviněný má možnost se tzv. seznámit s výsledky vyšetřování, musí být o tomto 3 dny předem vyrozuměn a může činit návrhy na doplnění vyšetřování. Poškozený často ani neví, že bylo vyšetřování již skončeno, neví, kde jsou důkazní rozpory apod. Může sice v průběhu vyšetřování požádat o nahlédnutí do spisu, ale k posílení jeho práv by bylo žádoucí, aby byl i vyrozumíván o ukončení vyšetřování před předáním věci státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby;
 - **rozšíření taxativního výčtu TČ u nichž je možno nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu bez příkazu**, pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí (současný §88 odst.5 tr.řádu), který koncepčně zahrnuje případy, kdy může být akutně ohrožen život a zdraví poškozeného – např. Svěření dítěte do moci jiného §169 TZ, Omezení osobní svobody podle §171 TZ, Nebezpečného vyhrožování

podle §353 TZ atd. i u **trestného činu Nebezpečné pronásledování podle §354**, se jedná o TČ stejné společenské škodlivosti jako TČ Nebezpečné vyhrožování a jeho téměř pravidelnou součástí navíc je telefonický kontakt pachatele s obětí. Dále se navrhuje zvýšit horní hranici trestní sazby u § 354 odst. 1 TZ až na tři roky a v § 354 odst. 2 nad pět let, a to s ohledem na závažnost jednání pachatele, lze uvažovat i o změně horní hranice trestní sazby u trestného činu Nebezpečného vyhrožování podle ust. § 353 TZ z toho důvodu, že míra jejich závažnosti je velice podobná;

- nutnost provést úpravu § 354 odst. 1 TZ, kde se navrhuje slova „nebo o život **a** zdraví osob jemu blízkých“, nahradit slovy „nebo o život **nebo** zdraví osob jemu blízkých“. Důvodem je to, že stávající právní úprava k naplnění skutkové podstaty § 354 odst. 1 vyžaduje, aby jednání pachatele vzbudilo v osobě důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví. Pokud se však týká osob jemu blízkých, musí v něm jednání pachatele vzbudit důvodnou obavu o jejich život a zdraví. Tzn., že tato podmínka je dána kumulativně. V praxi však může dojít k tomu, že jednání pachatele nemusí vyvolat v osobě důvodnou obavu o život a zdraví osob jemu blízkých, ale např. jen důvodnou obavu o jejich zdraví. Pak by nebylo možné osobu, která se tohoto jednání dopustí, postihnout. Pro případ účinného postihu pachatele lze také uvažovat o změně základní skutkové podstaty tr. činu Nebezpečného pronásledování - vypuštění textu „**vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých**“ a nahradit například textem „**významně zhoršit způsob jeho života**“ tak, jak je to provedeno v rakouském či německém trestním zákoně;

- **modifikovat postup v případech výsledků obětí striktně v souladu se zásadou „jednou a dost“ a to vhodnější úpravou postupu dle současného §158a tr.řádu - výsledku svědka před zahájením trestního stíhání.** Současně nastavený model příliš nešetří poškozené vůči opakovaným výsledkům. V počáteční fázi prošetřování se tímto výsledkem (za přítomnosti soudce, zástupce OSPODu, psychologa) policista snaží získat poměrně obsažné a precizní informace k případu tak, aby bylo možno řádně vyhodnotit co se stalo a kdo je potenciální pachatel. Jedná se o složité a vyčerpávající úkony. Výslech vede policista v úzké spolupráci s psychologem, zpravidla za využití speciální výslechové místnosti¹. Soudce dle současné legislativy odpovídá za zákonnost provedení úkonu a k tomuto cíli může do průběhu úkonu zasahovat, ale již mu nepřísluší přezkoumávat závěr státního zástupce o tom, že úkon je podle zákona neodkladný nebo neopakovatelný. Tedy v praxi, soudce je u výslechu přítomen, dbá, aby svědek byl řádně poučen, aby na něj nebyl činěn nátlak apod., popř. klade otázky. Provedený výslech má váhu plnohodnotného důkazu, ovšem v praxi je velmi často napadán jak ze strany obhajoby, tak potažmo i soudců, kteří poté dospějí k závěru, že se nejednalo o úkon neodkladný či neopakovatelný a nařídí výslech opakovat. O tom, jaké to má důsledky na psychiku svědka ani nemluvě. Zde by měla být úprava jednoznačně v tom smyslu, že soudce by především v dané chvíli přezkoumal, zda jsou splněny podmínky pro neodkladný či neopakovatelný úkon a také by tento výslech sám (ve spolupráci s policejním orgánem) vedl (analogie s rozhodováním o vzetí do vazby). Potřeby obhajoby (resp.odstranění napadání předmětného výsledku obhajobou v tom duchu, že v té chvíli nebyl obviněný, nebyl obhájce a nebyl tedy nikdo, kdo by bránil práva potencionálního pachatele) by mohly být řešeny institutem tzv. obhájce ve věci;

- **do předběžných opatření**, která by se uplatňovala již v průběhu trestního řízení **zahrnout i povinnost násilné osoby podstoupit psychologické vyšetření či konzultaci a zúčastňovat se stanoveného terapeutického programu.** Zde v současné legislativě chybí postup pro snahu odstraňovat příčinu těchto negativních jevů, které jsou především v psychické rovině. Zde je prostor i pro určité odstupňování psychoterapeutické pomoci, která by měla ovšem mít prvek závažnosti pro pachatele. Dá se uvažovat v tom směru, že např.:

¹ Je však nutné poznamenat, že ne všechna krajská ředitelství a jejich příslušné územní odbory mají speciální výslechové místnosti.

- a) u pachatele u něhož jednání nedosáhlo intenzity TČ – pokud byl vykázán, tak **stanovit jako podmínku pro návrat do společné domácnosti absolvování psychologického pohovoru**,
- b) u násilníka, jež se předmětným jednáním dopustil TČ – **povinnost psychologického vyšetření v rámci předběžného opatření a dle intenzity potažmo stanovit terapeutický program** na míru – to už by mohlo jít i o speciální způsob dohledu PMS, kdy v rozsudku toto stanoví soud. Takže s pachatelem se po psychologické stránce bude pracovat od počátku. Měl by tak být dán dostatečný prostor pro rozklíčování stěžejních problémů a zároveň by byl i pachatel motivován ke spolupráci, protože jen ta by mu zaručila postup dle §48 TZ – **podmíněné upuštění od potrestání s dohledem**.
- c) v případech, kdy by nebyly splněny podmínky pro podmíněné upuštění od potrestání s dohledem, by musel být uložen **speciální trest – absolvování terapeutického programu** (samozřejmě v kombinaci s jiným trestem).
- d) aktivní přistoupení k psychologickému vyšetření a absolvování terapeutického programu by mohlo být i pojato jako polehčující okolnost (**zařazení do výčtu polehčujících okolností dle §41 TZ**).

1. 2. Návrhy pro právo policejní

- a) s ohledem na ustanovení § 44 odst. 2 zákona o policii se navrhuje **nově** upravit, že lhůta pro vykázání nebude prodloužena až do právní moci rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu, ale pouze do doručení prvoinstančního rozhodnutí.
- b) v ustanovení § 44 a násl. zákona o policii doplnit vhodně formulaci, že i na dítě, které je přítomné či svědkem incidentu se znaky domácího násilí se vztahuje ustanovení § 45 zákona o policii, tedy personální ochrana, a to např. *„Dítě, které bylo svědkem domácího násilí se pokládá za ohroženou osobu.“*
- c) právní úprava institutu vykázání v zákoně č. 273/2008 Sb. by měla obsahově i logicky korespondovat s úpravou předběžných opatření v rámci občanského soudního řádu, a to zejména v možnostech rozsahu omezujících podmínek, které jsou vykázané osobě ukládány. §45 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. by měl být doplněn o další písmeno e), kterým by měla být vykázané osobě uložena i povinnost *„zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování ohrožené osoby jakýmkoliv způsobem“* (stejná dikce jak v § 76b odst.1 písm. d) občanského soudního řádu)

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti

PLNĚNÍ

Ministerstvo vnitra

1.2. Návrhy pro právo policejní - *splněno, plní se*

Nová úprava vykázání v zákoně o policii přinesla rozšíření ochrany ohrožené osoby o zákaz styku pro násilnou osobu a zejména odformalizovala postup policie při vykázání tím, že jej vyňala z režimu správního řízení a ponechala jej pouze jako výkon faktického oprávnění policisty po zhodnocení, zda byly splněny zákonné podmínky.

Po tříletém období aplikace této změny lze konstatovat, že spolu s dalšími faktory jako je četnost školení a úprava interních aktů řízení, byla tato změna jedním z hlavních předpokladů postupného zvyšování počtu vykázání v České republice, což dokládají i dostupné statistické údaje.

Ad a)

V § 44 odst. 2 větě třetí zákona o policii je stanoveno „Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.“ Podá-li tedy ohrožená osoba v průběhu vykázání návrh na předběžné opatření podle § 76b občanského soudního řádu, vykázání zůstává v platnosti, stejně jako všechny povinnosti, které z něho vyplývají pro vykázanou osobu (zdržet se vstupu do prostoru vymezeného policistou, zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou atd.).

Právní moc rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření nastává v okamžiku, kdy proti rozhodnutí nelze podat opravný prostředek (§ 159 a § 167 odst. 2 občanského soudního řádu). Právní moc předpokládá, že rozhodnutí bude doručeno účastníkům a 15denní lhůta pro podání odvolání (srovnej § 204 občanského soudního řádu) buď uplyne marně nebo se účastníci práva na odvolání vzdají. Pokud však bude rozhodnutí o návrhu napadeno opravným prostředkem, právní moc rozhodnutí je odložena až do rozhodnutí druhé instance. V případě návrhu na vydání předběžného opatření navazujícího na vykázání podle § 44 odst. 1 zákona o policii dochází k prodloužení účinnosti zákazů vyplývajících z vykázání. V praxi může dojít k tomu, že pokud vykázaná osoba využije celou lhůtu pro podání odvolání, poté se odvolá a soud druhé instance není při rozhodování aktivní, může tak být vykázání z procesních důvodů prodlouženo i na dobu delší než jeden měsíc, kterou občanský soudní řád předpokládá jako základní dobu trvání předběžného opatření. Této situaci je třeba zabránit.

Původní úmysl zákonodárce směřoval k prostému nepřerušování lhůty, po kterou se vykázaná osoba nesmí navrátit do společného obydlí pro případ, že bude o návrhu na vydání předběžného opatření rozhodnuto kladně. Zcela proto postačí, když účinky vykázání budou trvat do okamžiku doručení prvoinstačního rozhodnutí soudu, které buď v případě kladného rozhodnutí účinky prodlouží, nebo je, v případě negativního rozhodnutí, ukončí. Suspenzivní účinek odvolání ve vztahu k ukončení vykázání je vzhledem k účelu krátkodobého opatření, které má trvat deset dní, zcela nadbytečný a nemůže suplovat případnou potřebu další ochrany proti hrozícímu útoku, pokud ji soud na základě návrhu na vydání předběžného opatření odmítne poskytnout. Další výhodou takové úpravy je, že bude moci být zahrnuta do novely zákona o policii spolu s novelizací podle písmene b).

Ad b)

V souvislosti s vykázáním proto není jen vhodné, aby dítě, které incidentu bylo přítomno, policista označil jako osobu ohroženou domácím násilím. Dospěje-li policista k názoru, že incident, ke kterému byl přivolán, splňuje znaky domácího násilí, a panuje-li přinejmenším důvodné podezření, že dítě žijící v rodině bylo takovému incidentu nebo některému z předcházejících incidentů přítomno (takovou informaci může získat jak o ohrožené nebo násilné osobě, ale například i od sousedů, jiných příbuzných nebo svědků, v případě dostatečné vyspělosti dítěte a jeho schopnosti komunikovat se může citlivě vyptat i dítěte), pak takové prokazatelně týrané dítě jako osobu ohroženou označit musí, neboť jeho zdraví a důstojnost mohou být nebezpečným způsobem ohroženy, čímž splňuje zákonné podmínky ve smyslu § 44 zákona o policii. Určité zjednodušení, které policista při takové úvaze musí provést, je vyváжено tím, že vzhledem k délce vykázání (10 dní nebo maximálně do okamžiku právní moci rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření, které by však v tomto případě muselo být podáno jménem dítěte, nikoli pouze ohroženým rodičem) musí vždy převážít zájem na ochraně dítěte nad právem rodiče stýkat se s ním.“ Ke zvážení se dává otázka, zda toto „automatické“ označení dítěte jako ohroženou osobu neomezit věkem dítěte, např. 15 lety.

Ad c) částečně splněno: Ministerstvo spravedlnosti se v loňském roce v rámci mezirezortního připomínkového řízení podílelo na znění konečné verze návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony. Účelem tohoto návrhu je mimo jiné sladit úpravu zákona o sociálně-právní ochraně dětí s úpravou předběžných opatření dle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Návrh je nyní projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Souběžně s návrhem zákona o obětech tr. činů dojde také k novelizaci trestního řádu. Za nejpodstatnější změnu směřující k ochraně i obětí domácího násilí, se považuje zavedení předběžných opatření do trestního řádu. Tato předběžná opatření, která budou aplikovatelná právě i v případech domácího násilí, především spočívají v zákazu vstupu do určitého obydlí, zákazu styku s určitými osobami, zákazu zdržovat se na konkrétně vymezeném místě. Dalšími předběžnými opatřeními, která bezprostředně napomáhají ke zvýšení ochrany obětí jsou: zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti a zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti, jejíž povaha umožňuje opakování nebo pokračování v trestné činnosti.

1.3. Návrhy pro právo rodinné

1. Při přípravě rekodifikace občanského práva zvážit :

- a) v zákoně o rodině při rozvodu manželství se zjišťováním příčin rozvratu, tzv. rozvod sporný, stanovení povinností soudu zjistit příčiny rozvratu manželství a v případě domácího násilí uvést tyto skutečnosti ve výrokové části,
- b) v rámci tzv. rozvodu sporného přezkoumání otázek spojených s úhradou nákladů rozvodového řízení i řízeních na rozvod navazujících. Současná právní úprava nezajišťuje dostatečnou ochranu práv toho z manželů, který se na rozpadu manželství nepodílel,
- c) v rámci rozvodového řízení a v řízeních na rozvod navazujících povinné právní zastoupení toho účastníka řízení, který se stal obětí domácího násilí a na rozvratu manželství se nepodílel,
- d) přijetí právní normy o bezplatné právní pomoci obsahující jak všeobecná kritéria pro dosažení nároku na bezplatné zastoupení, tak i rozsah a cenu služeb zajišťovaných advokátem,
- e) aby v řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí po dobu před a po rozvodu manželství byl soud povinen přihlédnout k návrhu na rozvod manželství, a přihlédnout k faktu, že v rodině docházelo k domácímu násilí. Vynucovaný styk nezletilého dítěte s násilným rodičem není v nejlepším zájmu dítěte (Úmluva o právech dítěte).

Zodpovídá: Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s expertní pracovní skupinou Aliance proti domácímu násilí

PLNĚNÍ

Ministerstvo spravedlnosti – plní se průběžně

K bodu 1.3.1. a):

- Požadavek na změnu zákona o rodině a zavedení povinnosti „zjišťování příčin rozvratu“ manželství nebyl realizován; příčiny rozvratu manželství se berou v úvahu – viz § 24 odst. 1 zákona o rodině; rodinné právo bude zahrnuto do nového občanského zákoníku
- Návrh nového občanského zákoníku tuto povinnost zavádí (blíže § 672: „Soud, který rozhoduje o rozvodu manželství, zjišťuje důvod rozvratu manželství, a přitom zjišťuje jeho příčiny, pokud dále není stanoveno jinak.“)
- Dále se požadavek týká náležitostí rozsudků, tedy úpravy obsažené v občanském soudním řádu. Změna tohoto zákona v uvedeném směru neproběhla.

K bodu 1.3.1. b):

- Tento podnět nebyl realizován.

K bodu 1.3.1. c):

- Tento podnět nebyl realizován.

K bodu 1.3.1. d):

- Tento podnět prozatím nebyl realizován. Na přípravě nového trestního řádu i návrhu zákona o právní pomoci legislativní odbor ministerstva spravedlnosti intenzivně pracuje; předložení vládě se plánuje do konce roku 2012

K bodu 1.3.1. g):

- Tento podnět nebyl realizován; není ale vyloučeno, že soud při tuto skutečnost vezme v úvahu při rozhodování o výchově a péči o dítě, a to v souladu s jeho zájmy.

2. NÁVRHY NA METODICKÁ OPATŘENÍ

2.1. Vypracovat a průběžně aktualizovat metodiku policejního postupu na místě činu a pro přijímání trestního oznámení v případech domácího násilí, včetně povinnosti policistů posuzovat vážnost či stupeň ohrožení oběti. Aplikovat do systému výcviků a školení policistů nové metodiky zaměřené na případy domácího násilí.

Zodpovídá: Ministerstvo vnitra

PLNĚNÍ

Ministerstvo vnitra - splněno a plní se průběžně

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 40/2009 Sb. (TZ) od 1.1.2010 vydalo ředitelství služby pořádkové policie v roce 2009 nový závazný pokyn policejního prezidenta č.166/2009 o provádění vykázaní, který nabyl účinnosti 1.1.2010. K realizaci tohoto závazného pokynu byla vydána metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie, jejíž přílohu tvoří formuláře, které musí policista vyplnit v souvislosti s provedeným vykázaním. Odbor bezpečnostní politiky vydal 4 výkladová stanoviska.

2.2. Průběžně aktualizovat metodiku evidence výjezdů Policie ČR k případům domácího násilí a způsobu jejich řešení.

Zodpovídá: Ministerstvo vnitra

PLNĚNÍ

Ministerstvo vnitra - splněno a plní se průběžně

Ke statistickému vykazování domácího násilí se do konce roku 2010 používal výhradně nadstavbový modul „DOMÁCÍ NÁSILÍ“ v rámci informačního systému ETŘ. Od 1. ledna 2011 byl zaveden jiný způsob statistického vykazování (automaticky generované měsíční hlášení ze systému ETŘ). Než bude možno objektivně vyhodnotit fungování nově zaváděného postupu, budou příslušná data vkládána zároveň do nadstavbového modulu, poté bude tento modul zrušen.

2.3. Zavést systém proškolení odborných pracovníků přicházejících do kontaktu s případy domácího násilí, s přihlédnutím ke zvládnutí prvního kontaktu s ohroženou obětí či oznamovatelem. Jde zejména o lékaře a ostatní zdravotnický personál, ale i o poskytovatele sociálních služeb. Vypracovat akční plán vzdělávání pro odborné pracovníky všech participujících institucí, kteří přicházejí do kontaktu s oběťmi domácího násilí.

*Zodpovídá: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti*

PLNĚNÍ

Ministerstvo zdravotnictví – částečně splněno

Metodika pro lékaře týkající se problematiky osob/pacientů ohrožených domácím násilím byla uveřejněna již ve Věstníku MZ č. 6/2008. Dne 31.5.2011 bylo ustaveno Národní koordinační centrum prevence úrazů násilí a podpory bezpečného prostředí pro děti ve FN Motol, které bude mimo jiné plnit funkci vzdělávacího centra v dané oblasti – včetně oblasti domácího násilí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí - splněno

Ve vztahu k pracovníkům/pracovnícím orgánů sociálně-právní ochrany dětí bylo toto opatření ze strany MPSV plněno i v roce 2011. Školení o prostředcích ochrany osob ohrožených DN a úloze pracovníků OSPOD při řešení případů DN je součástí přípravy zvláštní odborné způsobilosti na úseku sociálně-právní ochrany dětí podle § 21 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Zákon o sociálních službách v § 111 ukládá sociálním pracovníkům **povinnost dalšího vzdělávání**, kterým si obnovují, upevňují a doplňují kvalifikaci. Tato povinnost je stanovena v rámci minimálně 24 hodin za kalendářní rok a považuje se za prohlubování kvalifikace podle ustanovení § 230 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Další vzdělávání se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích zařízení a vzdělávacích programů udělené ministerstvem na vysokých školách, vyšších odborných školách a ve vzdělávacích zařízeních právnických a fyzických osob. Sociální pracovníci mohou využívat následujících forem dalšího vzdělávání:

- a) specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka,
- b) účast v akreditovaných kurzech,
- c) odborné stáže v zařízeních sociálních služeb,
- d) účast na školicích akcích.

Ministerstvo vnitra - splněno, plní se nadále

Školení policistů v problematice domácího násilí probíhá prostřednictvím policistů-lektorů, bezprostředně nadřízených služebních funkcionářů policistů a dále v rámci metodické činnosti, instrukčně metodických zaměstnání i různých specializačních kurzů pořádaných na středních a vyšších policejních školách. V roce 2011 bylo v problematice domácího násilí proškolen 3730 policistů, nejvíce v kraji Jihočeském, Jihomoravském a v Praze. Dne 15.3.2011 byla mezi Policií České republiky a Asociací pracovníků intervenčních center ČR uzavřena dohoda o vzájemné spolupráci a školení policistů v oblasti domácího násilí. Na jejím základě intervenční centra spolupracují s jednotlivými krajskými ředitelstvími policie, a to zejména v oblasti vzájemného předávání poznatků a zkušeností, proškolení policistů, porovnávání statistických údajů, rozšíření katalogu možných opatření.

Ministerstvo spravedlnosti – plní se nadále

V rámci činnosti Justiční akademie pokračovalo proškolení státních zástupců, soudců a odborných pracovníků přicházejících do styku s domácím násilím. Ve spolupráci s odborníky z justice i zástupci nevládních organizací je soustavně tato problematika zařazována do vzdělávacích programů Justiční akademie.

Práce s obětí trestného činu byla v roce 2011 a nadále je součástí osnov kvalifikačního a specializačního vzdělávání pro úředníky a asistenty PMS, které jsou tito pracovníci povinni absolvovat dle zákona Probační a mediační službě (z.č. 257/2000 Sb.). V roce 2011 byl

zaveden *Kvantitativní a kvalitativní monitoring odborných činností PMS*, kde jedním ze sledovaných parametrů je kontaktování obětí a navázání kontaktu s obětí. PMS nadále realizuje již první aktivity v rámci tzv. *Systému dalšího vzdělávání*, který je dobrovolnou nástavbou nad povinným vzděláváním úředníků a asistentů PMS a umožňuje rozvoj specializací pracovníků PMS na určité agendy, oblasti činnosti. Podmínkou pro zařazení do systému je absolvování tří seminářů, z nichž jeden je výhradně cílen na práci s oběťmi trestné činnosti.

2.4. V rámci komplexní ochrany před domácím násilím vypracovat terapeutické programy pro pachatele domácího násilí a zajistit jejich realizaci v mimoprávní i trestněprávní oblasti.

2.5. Příprava koncepce práce s násilnou osobou, zavedení systematických opatření a návrhy legislativních změn. Pokračování činnosti pracovní skupiny k této problematice.

Zodpovídá: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra

PLNĚNÍ

Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem vnitra - splněno, plní se nadále

MZ v minulosti podpořilo několikaletý projekt „terapeutické programy pro pachatele domácího násilí“. Tento projekt byl využit v rámci vzdělávacího kurzu pro pracovníky vězeňské služby. Vzhledem k ukončené spolupráci řešitele s MZ tento projekt nebyl využit v rámci vzdělávacího kurzu pro klinické psychology.

Pro Ministerstvo spravedlnosti, resp. PMS nadále trvá úkol přijmout příslušná opatření pro systémové zavádění terapeutických programů pro pachatele domácího násilí do praxe v mimoprávní i trestněprávní oblasti a průběžně informovat spolupracující resorty a instituce o všech aktivitách a přijatých opatření v dané oblasti. PMS dále věnuje mimořádnou pozornost práci s pachateli závažné trestné činnosti, mezi kterou patří také týrání osoby žijící ve společném obydlí. Probační úředníci věnují těmto případům zvýšenou pozornost, spolupracují s dalšími odborníky, mají možnost využití intervize či supervize.

Pro rok 2012 vyhlásil OPK opětovně dotační titul „*Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnou osobou*“. V 1. kole dotačního řízení byly přijaty žádosti 10 nestátních neziskových organizací. Dotační komise doporučila k podpoře 7 projektů. Konečné výsledky dotačního řízení budou zveřejněny na webových stránkách MV do konce března 2012.

2.6. Věnovat zvýšenou podporu a pozornost nevládním organizacím poskytujícím odbornou pomoc osobám ohroženým domácím násilím, stanovit podmínky pro jejich registraci a tím vytvořit předpoklady pro kontinuální psychosociální pomoc.

*Zodpovídá: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Ministerstvo vnitra*

PLNĚNÍ

Ministerstvo zdravotnictví – splněno, plní se nadále

V rámci dotačního programu MZ „Prevence kriminality“, „Péče o děti a dorost“, „Národní program zdraví - projekty podpory zdraví“ a „Programu grantové podpory MZ (dříve program podpory občanských sdružení a humanitárních organizací) byly v roce 2011 finančně podpořeny mimo jiné projekty týkající se problematiky dětí a domácího násilí - prevence násilí na dětech a podpory zdravého životního stylu dětí. Pod záštitou MZ a WHO ČR se konal Národní seminář „Sebevraždy u dětí (Praha 19.11.2011).

Ministerstvo vnitra - splněno

MV z důvodu omezených finančních prostředků podporuje nestátní neziskové organizace pouze na základě interdisciplinární spolupráce, zejména formou vzdělávacích a osvětových aktivit.

Ministerstvo práce a sociálních věcí - splněno, plní se nadále

Podmínky registrace všech sociálních služeb stanovených v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jsou upraveny § 78-84 uvedeného zákona. Pokud žádající organizace splní podmínky stanovené zákonem a zároveň prokáže, že uvedená služba je v souladu se střednědobým krajským plánem rozvoje sociálních služeb, registrující orgán provede registraci dané sociální služby. Registrující orgán provádí také kontrolu plnění registračních podmínek u těch poskytovatelů, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci, v souladu s ustanovením § 82a zákona o sociálních službách.

V roce 2011 MPSV poskytlo v I. kole dotací ze státního rozpočtu na zajištění poskytování sociální služby *azylové domy* poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru poskytovatelů sociálních služeb, částku ve výši 50 283 000,- Kč, službám *intervenční centra* ve výši 1 965 000,- Kč. Dotace byla poskytnuta k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociální služby *intervenční centrum* v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje (§101, odst. 1 a 2 zákona o sociálních službách). Je třeba

zmínit, že v některých krajích byly služby sociální prevence (intervenční centry, azylové domy aj.) financovány oproti letům předešlým z individuálních projektů.

Co se týče finančních prostředků službám, mezi jejichž převažující cílové skupiny patří právě oběti domácího násilí, byla jim v roce 2011 v rámci dotačního řízení MPSV udělena částka 18 970 000 Kč, z níž bylo reálně užito **18 282 000 Kč**.

Dalším finančním zdrojem pro poskytovatele sociálních služeb, kteří poskytují sociální služby cílové skupině obětí domácího násilí, jsou prostředky ESF, jichž v období let 2007 – 2013 ČR využívá.

2.7.

V rámci dotační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí podporovat činnost azylových domů pro oběti domácího násilí.

Zodpovídá: Ministerstvo práce a sociálních věcí

PLNĚNÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí

2.7. splněno, plní se nadále

MPSV v rámci dotačního řízení dále podpořilo kromě výše zmiňovaných intervenčních center i další poskytovatele sociálních služeb, kteří jako svou cílovou skupinu uvádějí „oběti domácího násilí“.

2.8. Zařadit téma domácí násilí do rámcových vzdělávacích programů všech stupňů škol a vzdělávacích programů pro učitele.

Zodpovídá: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

PLNĚNÍ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - *splněno částečně, plní se nadále*

V rámci vysokoškolského vzdělávání je problematika domácího násilí začleněna do řady vysokoškolských studijních oborů, především na pedagogických fakultách, např. v rámci studijního programu „Občanská výchova a Základy společenských věd“.

Další klíčovou aktivitou MŠMT v roce 2011 bylo zahájení prací na revizi rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (RVP ZV). Při revizi RVP ZV budou nadále zohledňovány i úkoly MŠMT v NAP DN. Využití stávajících materiálů, jejich doplnění, resp. vytvoření koncepce a metodiky v oblasti DN – doplnění RVP o problematiku DN na všech stupních vzdělávání a metodika zařazení prevence do příslušných vzdělávacích oblastí na ZŠ a SŠ.

2.9. Prostřednictvím široké osvěty a prevence usilovat o snížení latence domácího násilí v České republice.

Zodpovídá: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti

PLNĚNÍ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - *splněno, plní se nadále*

Oblast domácího násilí (především problematika dětí postižených domácím násilím) je zahrnuta také ve Školních preventivních programech (dříve Minimální preventivní programy).

V rámci ESF projektu RŠPP (Rozvoj školních poradenských pracovišť) je prevence násilí a domácího násilí zajišťována dvěma formami:

- od 1. listopadu 2009 byla zřízena poradenská linka primárně určena pro pedagogické pracovníky škol. Řešeny jsou problémy pedagogů spojené se školou, případně týkající se jejich žáků. Prevence násilí, domácího násilí a způsoby jeho řešení, případně prevence mohou být důvodem zavolání na poradenskou linku. Poradenská linka je funkční v pracovní dny od 8 do 16 hod. Pracovníci linky, tj. psychologové a psycholožky jsou v genderově rovnocenném zastoupení. Je prováděno statistické monitorování témat poradenských rozhovorů. Výsledky jsou v pravidelných monitorovacích obdobích předávány MŠMT,

- školní psychologové a školní speciální pedagogové fungující na školách v rámci projektu RŠPP, poskytují integrovanou poradenskou i intervenční službu, zároveň provádějí přednáškovou a osvětovou činnost (zaměřenou na aktuálně potřebná preventivní témata). Školní psychologové realizují krizovou intervenci a terapie zaměřené na řešení problémů osobního, rodinného a školního charakteru. Součástí je pomoc při řešení obtížných životních situací.

V rámci ESF projektu CPIV (Centra podpory inkluzivního vzdělávání) fungují poradenská centra, jejichž pracovníci poskytují poradenskou činnost, včetně organizování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků škol v oblasti inkluzivního vzdělávání a preventivních aktivit.

Úkol se v této podobě plní i nadále.

Ministerstvo vnitra - splněno, plní se nadále

V roce 2011 pokračovala distribuce DVD „*Diagnóza: Domácí násilí*“, které vyrobil odbor prevence kriminality ve spolupráci s Experimentálním studiem Zdeňka Všelichy, a to KŘ PČR a dalším externím odborníkům, zejména pro vzdělávací účely. OPK se podílí na vzdělávání policistů i pracovníků justice v problematice domácího násilí, zejména formou osvětových a informačních aktivit. Zástupkyně OPK se pravidelně účastní jednání Výboru pro prevenci domácího násilí při Radě vlády pro rovné příležitosti. Zástupci Ministerstva vnitra se účastní různých mezinárodních seminářů a konferencí v Radě Evropy, OSN atd. k dané problematice a MV je také garantem programu EK DAPHNE III., který je zaměřen na boj proti násilí na dětech, mládeži a ženách.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Viz plnění bod 2.6

Ministerstvo spravedlnosti - splněno, plní se nadále

Za účelem snižování latence domácího násilí je problematika domácího násilí prezentována v odborných časopisech a v denním tisku. K osvětě přispívá rovněž publikační činnost Justiční akademie. Pro účely prevence Ministerstvo spravedlnosti využívá poznatků o domácím násilí z trestního řízení a z řízení o výchově dětí, kde často vystupuje do popředí existence domácího násilí na matce dětí. Jde zejména o seznamování veřejnosti s typy domácího násilí, obdobně jako je veřejnost seznamována s typickými důsledky domácího násilí.

3. Realizovat kvalitní a důsledné výzkumy zaměřené na domácí násilí z hlediska způsobených škod, zejména zdravotní a sociální výdaje, a vyčíslení jejich ekonomických dopadů.

*Zodpovídá: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*

PLNĚNÍ

Ministerstvo zdravotnictví - plní se nadále

V roce 2011 pokračoval pilotní sběr úrazových dat v rámci projektu FN Brno (Národní registr dětských úrazů). Součástí analýzy úrazových dat byly rovněž údaje týkající se násilných úrazů v domácím prostředí, a to včetně vyčíslení ekonomických nákladů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV se účastní na celonárodním výzkumu o domácím násilí organizace proFem, o.p.s. v podobě poskytnutí dat získaných od poskytovatelů sociálních služeb, a to konkrétně ze sběru dat v rámci vykazování o poskytovaných sociálních službách a dotačního řízení. Výsledky by měly sloužit k právě k osvětové činnosti a prevenci v oblasti problematiky domácího násilí..

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - plní se

V roce 2011 nebyly výzkumy zaměřené na problematiku domácího násilí realizovány.

4. Monitorování situace v oblasti domácího násilí.

4.1. Zajistit systematické monitorování nedostatků v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení a civilních soudů při odhalování a stíhání případů domácího násilí. Tím zamezit, zejména v oblasti civilního práva, přetrvávající diskrepanci mezi právním rámcem, jeho aplikací soudy a vykonatelností.

Zodpovídá: Ministerstvo spravedlnosti

PLNĚNÍ

Ministerstvo spravedlnosti - splněno

Od roku 2007 byl za účelem statistického sledování upraven návod pro vyplňování statistických listů trestních státních zastupitelství a soudů tak, aby bylo možno sledovat i vztah mezi obětí a pachatelem. (Příloha č. 2). Nově jsou uvedeny statistiky trestného činu Nebezpečné pronásledování (příloha č. 3).

4.2. Zajistit prodloužení působení mezíresortní pracovní skupiny řešitelů "Modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí" složené ze zástupců Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Policie České republiky a nevládního sektoru stanovené při Ministerstvu vnitra a zaměřit její činnost na průběžné monitorování plnění opatření, vedoucích k interdisciplinárnímu řešení problematiky domácího násilí a vytvoření integrovaného systému pomoci obětem domácího násilí.

Zodpovídá: Ministerstvo vnitra

PLNĚNÍ

Ministerstvo vnitra - splněno

S ohledem na paralelní úkoly stanovené v Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014, bude do budoucna potřeba diskutovat další fungování Mezíresortní pracovní skupiny a předkládání vládního materiálu.

4.3. Každoročně předkládat vládě České republiky prostřednictvím ministra vnitra informaci o postupu při interdisciplinárním řešení problematiky domácího násilí a o dalších krocích zaměřených na omezování tohoto nežádoucího fenoménu.

Termín: vždy do konce I. čtvrtletí za předcházející rok

Zodpovídá: Ministerstvo vnitra

PLNĚNÍ

Ministerstvo vnitra - splněno, plní se nadále

Monitorovací tým, zaměřený na průběžné monitorování plnění opatření, vedoucích k interdisciplinárnímu řešení problematiky domácího násilí a vytvoření integrovaného systému pomoci obětem domácího násilí, každoročně zpracovává o postupu při řešení problematiky domácího násilí informaci, kterou předkládá ministr vnitra vládě České republiky.